

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 24 Cor.
Pe o jum. de an 12 "
Pe trei luni . . . 6 "

Pentru România şi străinătate:

Pe un an . . . 40 lei.
Pe o jum. de an 20 "

TELEFON N. 236.

GAZETA TRANSILVANIEI

ZIAR POLITIC NAŢIONAL.

REDACTIA
ŞI ADMINISTRATIJA
Targul Inului Nr. 30

INSERATELE
se primesc la admini-
stratie. Preţul după tarife
şi învoială.

Manuscrisele nu se în-
napoiesc.

Adunarea dela Ileanda-mare.

Ileanda-mare 8 Iunie n.

— Prin telefon. —

Poporul român din cercul electoral Ileanda-mare s'a întrunit astăzi în număr impozant în curtea localităţii: Illalei »Şomeşana« de aici pentru a asculta darea de samă a deputatului Dr. T. Mihali şi expunerile celorlalţi fruntaşi ai neamului, întruniţi aici, asupra situaţiei politice a poporului român.

Adunarea, la care au asistat mai mulţi bărbaţi politici de-ai noştri, între cari d-nii Dr. I. Maniu, Dr. V. Branice, Dr. Tripou, Dr. Bolla, Dr. Gradoviciu, Dr. Gaiel, Dr. Nylvan şi alţi fruntaşi din cerc, a votat cu mare însufleţire următoarea importantă:

Rezoluţiune:

Poporul român întrunit în adunarea populară ținută în Ileanda-mare la 8 Iunie st. n. 1914

I.

Având în vedere, că poporul român de sub coroana Sfântului Ștefan din Transilvania și Ungaria, este lipsit de drepturile sale naționale, ba este adeseori împiedecat nu numai în dezvoltarea sa națională, ci chiar și în exercitarea drepturilor și libertăților cetățenești și politice; având în vedere, că reforma electorală, de curând înfăptuită, — atât prin împărțirea cercurilor, cât și prin statorirea dreptului electoral, — este îndreptată în mod vădit în contra validității politice a poporului român,

având în vedere, că nemulțămirea ce urmează din aceasta stare umilitoare și jignitoare, este nu numai în detrimentul poporului românesc, ci și al țării și al întregii monarhii,

convins fiind, că aceasta tristă stare — de lucruri numai prin înfăptuirea dorințelor exprimate în programul politic al partidului național român se va putea înlătura, și numai luptând în deplină solidaritate sub steagul acestui partid își va putea atinge ținta sa legală și justă:

Își exprimă nestrămutata sa credință și așteptare către programul partidului național român și către organizația sa de partid, fiind hotărât a purta lupta politică în deplină solidaritate și fără șovăire.

II.

Tare în conștiință, că poporul român a fost totdeauna și este și astăzi supus loial al dinastiei habsburgice și că și-a făcut și își face fără șovăire datoritiile față de patria în care trăiește, protestează cu toată energia în contra celor ce atribuie poporului român o politică ireverențioasă, străind de firea și de convingerile noastre politice. Credința noastră către Tron și patrie poporul român nu o afirmăm numai prin cuvinte. Secole de-a rândul părinții și străbunii noștri au dovedit-o în chipul cel mai strălucit prin fapte.

Pentru Tron și patrie ei și-au vărsat sângele soroale pe toate câmpurile de războiu ale monarhiei noastre și nici odată Români n'au șovăit în credința lor și nu au conspirat cu inimici țării sau ai monarhiei habsburgice. Dacă prin urmare, cândva s'ar ivi chiar și între Români glasuri contrare, cauza, care le-ar putea produce, este singura politică de maghiarizare aplicată și în trecut și în prezent ca sistem de guvernare.

III.

Recunoaște fără înconjur, că între națiunea maghiară și națiunea română există o superioară comunitate de interese, și e gata a da concursul său pentru siguranța elementului maghiar, având și concetățenii noștri maghiari și mai ales guvernele țării să contribuie prin legi și instituții pozitive la a noastră siguranță, la a noastră întărire națională: a Românilor din regatul ungar,

Preținde deci, deplind și neîntărită recunoaștere a individualității politice naționale a poporului român, în cadrele monarhiei și ale regatului ungar, care individualitate este perfect compatibilă cu unitatea statului și cu libera dezvoltare a tuturor celorlalte națiuni din patrie, și solicită înfăptuirea fără amânare a unei reforme electorale pe deplin responsabilă justelor considerații democratice, și nu mai puțin ocrotirea intereselor culturale și economice ale poporului român.

IV.

În urmare regretă, că în tratativele sale cu delegații partidului nostru național, dl. prim-ministru al Ungariei nu a crezut de cuvință să dea poporului nostru garanții serioase și constituționale pentru libera sa viață națională. Dar fără recunoașterea drepturilor noastre naționale pacea, și de noi dorită, între națiunea maghiară și română este cu neputință a se încheia vreodată.

Vedem cu adânc regret, că guvernul prezdat de contele Tisza consideră ca o concesie reintroducerea catehizării românești și admiterea limbii noastre în școlile primare de stat numai ca simplă limbă interpretativă, deși acele școli sunt susținute și din birurile poporului român în număr de 3½ milioane suflete, cari prin dările lor de bani și sânge, sunt un element tot așa de »sustinator de stat«, în proporție, ca și elementul maghiar.

Dar și acestea pretinse »concesiuni« sunt cu desăvârșire nimicite prin menținerea diecezei maghiarizatoare de Hajdudorog, prin condamnarea la pușcărie a Românilor, cari, bazați pe dreptul firei, pe legi pozitive, bule papale, decrete împărătești, protestează contra înfrățirii ei; prin noile prigoniri ale ziarelor noastre naționale; prin întrebunțarea a zeci de milioane de coroane pentru întemțelarea de nouă colonii maghiare între Români; prin nesocotirea limbii românești în oficiile publice; prin declarația publică a domnului prim-ministru, că nici d-sa nu va executa nici măcar legea naționalităților, lege sancționată de Majestatea Sa și neabrogată; și prin înfăptuirea unei legi electorale îndreptată împotriva popoarelor nemaghiare.

V.

Ori cât ar fi de asupritoare sistemele de guvernare sub care trăiește o parte a neamului românesc, noi ne simțim sub raportul cultural un singur popor cu Români de pretutindena și nici o putere lumescă nu are dreptul și nu va izbuti să slăbească această coeziune morală, să întunece aceasta a noastră bimilenară și sfântă conștiință. Ea este rodul istoric și cu desăvârșire natural al glorioasei noastre origini comune și al limbii noastre naționale. Constată deci, că ori și cine atacă și vrea să umilească ființa noastră națională a Românilor din Ungaria sau din alte țări, jignește sufletul tuturor Românilor.

VI.

Poporul român va jertfi averea și sângele său pentru Tron și patrie — însă nici odată nu se va lăpăda de legea și limba sa, de păământul, de credințele și tradițiunile sale strămoșești. Pentru nimenia și pentru nimic în lume nu-și va jertfi neamul românesc sufletul său: naționalitatea sa.

Niciodată Tronul nu ne-a cerut asemenea jertfe și nici patria nu ne-o poate cere. Numai partide și guverne, fără dreptă judecată, au îndrăsnit și îndrăsnesc să ceară asemenea jertfe, contrare firei și dezastruoase pentru însăși existența țării.

VII.

În fine exprimă deplina încredere față de comitetul central al partidului, față de deputatul cercului Dr. T. Mihali și față de deputații români naționali din parlamentul Ungariei și îi roagă să persiste în lupta ce o conduc.

Alegerile pentru Constituanta. Sâmbătă au avut loc în România alegerile colegiului I de Senat. Au fost aleși în total 32 liberali, 17 conservatori, 8 conservator-democrați și 2 independenți. Balotajii s'au declarat pentru 5 locuri, câte unul la Argeș, Dolj, R-Sărat, Tutova și Vaslui. În București au reușit d-nii T. Maloirescu și D. Nenițescu (conservatori) și B. Missir (liberal).

Duminecă au avut loc alegerile în balotajii la colegiul I de camera pentru 4 locuri de deputați, reușind candidații liberali Th. Ghica și P. Rădulescu (Vlașca), T. Ioanid (Mehedinți) și I. Filotti (Covurlui).

Tisza la Cluj. Premierul Tisza a ținut să fie de față la inaugurarea noului local al partidului muncii din Cluj. Simțind lipsa unei noi doze de strictească ascitantă pentru partizanii ramolli și a venit cu tot fastul cerut unui premier, care se respectă, și cu buzunarele încărcate de manuscrisele promisiunilor, pe cari avea să le facă. — A vorbit Tisza la Cluj mult și multe cele. — A îmbrățiat problema delegării chestii muncitorilor promițând legi, cari să-i facă stăpâni peste patrie. — Notăm, că numărul muncitorilor Clujeni e destul de mare. A gădilat apoi nițel simțul de independență maghiar vorbind de neatrănarea — ce e drept numai economică — față de Austria. — Știind apoi șiretul *homo regius*, că foarte puțin, ori doar nici un Român nu-l va asculta, a dat-o cu chestia naționalităților — și mai cu seamă chestia românească cu totul pe-o altă coardă:

Ori-cât de frumoasă și nobilă ar fi în teorie egalitatea dreptului de vot — a zis fostul depozitar »sincer« al ideii de împăcare cu Români — totuși ea nu poate fi tradusă în faptă, și mai ales pentru Ardeal, unde majoritatea absolută e cea valahă, căci ea ar însemna primejduirea egemoniei maghiare...

Despre primirea, pe care și-a aranjat-o Tisza la Cluj, »Ujşág« oficialul de acolo al opoziției ardelenice maghiare scrie următoarele:

»Vre o trezeci, patruzeci de jandarmi chipeși îmbrăcați civil au fost așezați dinaintea palatului Zeik din strada Szentegyház, pentru ca să împovăreze ovații complezante premierului, cumnatului său, Sándor János, ministru la interne și soților lor. — Ideia aceasta bizar de îndatoritoare de sigur, că s'a zămislit în crierul de-o serlozitate spartană a lui Sándor János care și așa n'are altceva mai bun de făcut etc.« etc.

Fără comentariu.

Congresul „Uniunii Femeilor române“.

Discursul de deschidere al prezidentei „Uniunii“, d-na Maria B. Baiulescu.

Onorat Congres. Doamnelor și Domnilor!

Cu sentimente de o rară bucurie sufletească salut Uniunea femeilor române din Ungaria la Congresul său, ca pe reprezentanta centrală a instituțiilor feminine, aprobată și recunoscută de forurile înalte ale Statului nostru.

Iată că s'a strecurat un an de zile, dela memorabilele serbări, când femeia română în dorința sa de a conlucra pentru binele poporului său a făcut un pas determinant pentru viitor, grupându-se și organizându-se pentru o mare lucrare colectivă.

Entuziasmul ce ne-a cuprins atunci, pe noi surorile române pelerini din toate unghiurile răzlețe, constatând același fel de gândire, același înrudire sufletească, a fost atât de covârșitor încât într'un elan de spontană solidaritate am încheiat legătura noastră sfântă.

A fost o revelațiune, că din acest areopag s'a lămurit și s'a cristalizat sufletul femeii române din actualitate; a răsărit în relief măreața figură abstractă a mamei poporului nostru, care pretutindeni este același demnă, nobilă, bună și înțeleaptă.

Cu adevărat că ursita noastră a fost norocoasă și obârșia noastră din viață aleasă, pentru că noi femeile române de pe platurile aceste, putem să relevăm din adâncul trecut monarhiei tală figură a celei mame străbune a neamului nostru, care odinioară în nesfârșit devotament a însoțit legiunile române până în creierul munților noștri ca să sădească puterea și trănicia unui neam — a neamului românesc.

Și am constatat că atât de puternică a fost concepțiunea și creațiunea acestei mame latine, încât nici veacurile de ani, care s'au prăvălit în vecinicie, nici neamurile cutropitoare, care a năvălit cu barbarie, nu au putut să schimbe inima și duhul, credința și țara femeii române — în toate generațiunile câte s'au succedat.

Am constatat să tot ce a lăsat această mamă sfântă a neamului nostru ne-a rămas și s'a păstrat neștirbit până în vremea de astăzi, prin hărnicia femeii române. Nestrămutată a ținut cu sfințenie și limba și legea și datini și întreagă comoară națională.

Iar dacă am avut acest noroc să nu ne pierdem individualitatea noastră dacă bunul Dzeu ne-a ocrotit această comoară prin harul și mila sa dealungul veacurilor, — dacă femeia română din trecut numai prin atavism și poate înconștientă a ținut tezaurul acesta prin ascunsurile munților, noi femeile din timpul de față, cu mentalitatea noastră de astăzi, cu energia noastră intelectuală cu mijloacele psihologice și estetice de care dispunem, suntem de mil de ori mai responsabile pentru viitor.

Pentru acest fapt am proiectat noi ridicarea unei citadele întăritoare de neam, care să ne dea siguranța viitorului, și să ne fie scut și direcțiune în acțiunile noastre.

Proiectele Congresului nostru din Braşov au fost inspirate de multă bună credință, cu mare însuflețire cu bucurie și cu o înțelegere ideală am stabilit baza programului nostru de muncă și ne-am unit într'un cuget și-o simțire; dar cu câtă nedumerire și cu câtă îngrijorare ne-am luat rămasul bun la despărțire, gândindu-ne la soartea ce va avea cauza noastră în viitor! Voi iubite surori a-ți plecat și ne-ați instituit ca straje, încredințându-ne continuarea lucrării noastre; noi am rămas cu voința tare ca prin neînțelegere stăruință, să închinăm puterile noastre acestei înalte misiuni.

Da, scumpele mele surori, veștile ce le aducem sunt bune și este înalt de frumoasă revederea noastră, pentru că găzduite la sânul unei din cele mai intelectuale și propășitoare reuniuni de femei române, alcătuită astăzi lu-

crarea noastră pe baza statutelor noastre aprobate, ca de pe o temelie sigură, trănică și neclătinată, zidim mai departe cetățuia noastră în care ne punem radejdea să ție veacuri înainte.

Aici avem fericirea să așezăm și să scufundăm piatra fundamentală, în care am încheiat jurământul sacru, că numai moartea ne va putea deslipi de aceste odoare și mcaște strămoșești și că vom veghea asupra-le ca niște fervente mucenice evlavioase împrejmuidule mereu cu zidurile întăritoare ale culturii.

Din această centrală a instituțiilor noastre avem datoria să dezvoltăm o energică colectivă pentru necesitățile noastre colective. De aici vom conlucra la viața casnică și economică socială și morală a poporului nostru, deoarece vădit este că pentru susținerea și conservarea unui popor nu este de îlipsă numai viața sa politică, ci și viața sa morală cu întereșele sale sociale.

Astăzi știm că mama poporului este în mare parte dătoare de măsură pentru cinstea și bunăstarea sa. Ea reprezintă sufletul individual al poporului său. Ea oltuește și alimentează sentimentele nobile și tot dela priceperea, dela principiile sale sănătoase de trai depinde bunăstarea întregului său popor. Ea poate fi ingerul păzitor al neamului, oglinda vie a muncii ce întărește familia și poporul său, și poate să fie ispită rea, ademenitoare care-l poate prăbuși în sterilitatea plăcerilor și în neantul vicului, ce duce la disolvarea morală a unui neam.

Astfel înainte de toate vom lucra la rezolvirea problemei creșterii filicii neamului nostru, care la rândul său va deveni mama poporului înzestrându-o cu acele calități necesare vieții de care noi poate am fost lipsite și susțin că dela rezolvirea acestei probleme primordiale depinde întreaga siguranță de a putea săvârși toate punctele următoare ale programului nostru de activitate, care sunt strins înlănțuite.

Noi vom crește pe filica neamului nostru potrivit intereselor și necesităților poporului nostru, pregătindu-o pentru împrejurările vieții ce sânt destinate ori cărei femei. În interesul referențelor actuale ale poporului nostru multă-mită lui Dzeu putem susține că tinerele fete trebuie să fie pregătite cu seriozitate pentru misiunea lor familiară, fiindcă aproape toate au cele mai mari probabilități de a deveni soții și mame. Dar fie ea soție ori soră a bărbatului, fie ea o intelectuală, o meseriașă sau o lucrătoare independentă, pregătită să trăiască prin câștigul său, va trebui să aibă aceeași bază de creștere morală și aceeași bază de cunoștințele datorțiilor sale familiare și casnice.

Scriptura ne învață că »femeia trebuie să fie sprijinul bărbatului« și pentru ca să corespundă acestei cerințe vom trebui să înțirăm și să regenerăm sufletul femeii din viitor în direcțiunea de a iubi o viață simplă în care cu devotament și din impulsul propriu ar putea să se jertfească pentru ai săi, conlucrând la ușurarea corăspunzătoare a vieții. Vom trebui să oțelăm atât de puternic caracterul său încât acesta să dea naștere unei judecăți sănătoase, cu atâta voință personală ca să urască superficialitatea vanităților și să renunțe de bună voie la un lux de prisos și căutând neînclătat a se împodobi cu darurile sufletetești care sunt mai frumoase decât aurul și mătasea.

Pentru ca să ajungem la acest stadiu de perfecțiune sufletească vom trebui iarăși să urmărim învățăturile evanghelice de a iubi și a ajuta pe deaproapele nostru în a cărui principiu constă toată înfrângerea egoismului nostru înăscut. Din vreme, dar ficele noastre să fie asociate la lucrarea noastră altruistă, pentru ca în această serioasă activitate de binefacere, în care ne punem în raport cu cei săraci, cu cei bolnavi și cu cei nenorociți, să învețe a-și întoarce privirile lor simțitoare dela cei puternici, dela cei de sus, dela cei fericiți, și la cei de jos și la cei umiliți și la cei nenorociți. Atunci numai vor întrezări greutatea vieții care în tinerete li sunt

ascunde în visuri și iluzii înșelătoare și vor fi preparate a le întâmplina; atunci numai vor cunoaște adevărata multă-mire, și liniște sufletească care trebuie să izvorască lăuntric și nu din afară și vor ajunge a trăi într-o sferă la care nu pot ajunge cei joșnici și cei goli în suflet.

Nu mai cu aceste calități sufletești, femeia va putea întâmplina greutățile zilnice ce le impun datorită casnicei ori căreia mame de familie, care își împlinesc datoria în conștiință și de care nu o poate mântui, nici cea mare avuție și nu o poate scuti ori ce sărăcie.

Să știe că femeia a fost prima muncitoare în regnul omenesc, constrânsă prin reproducerea genului său, ea a trebuit să fie născocitoarea industriei casnice. Toată inteligența sa a folosit-o pentru dragostea fiului său, ca să-l apere de intemperțiile vremilor, ca să-i facă culbul mai cald și mai moale. Ea a combinat și a îmbunătățit felul hranei, ea a iscodit frumsețea și podoaba îmbrăcămintei și de-aici ar trebui să căutăm obârșia izvorului castalic al artei.

Femeia poporului nostru este una din cele mai dibace artiste în izvodirea industriei casnice, fiind-că în arta sa a păstrat lumina și vioiciunea colorilor, aduse de sub cerul albastru al vechiului pământ strămoșesc, cu care înseninează și astăzi portul și căscărea românească. Durere, că nu știe să utilizeze această artă ca să tragă foloasă din ea. Durere, că nu știe să-și cinstască portul său. De asemenea nu a făcut progresele recerute în cunoștințele gospodăriei, nu este instruită să prepare o hrană sănătoasă, nu știe să utilizeze produsele gospodărești, nu cunoaște nici cele mai elementare principii de igienă necesară, pentru ea și pentru creșterea copiilor săi.

Este dureroasă, că statistica ne spune cifre îngrozitoare despre mortalitatea micilor copii, iar pe când noi cel din clasele mai înlesnite ale neamului nostru: putem ajunge mai ușor la pătrunderea principiilor apărătoare, marea cea mare a poporului nostru dela sate și din suburbiile orașelor rămâne fără nici o cunoștință în privința aceasta.

Din ferielele mama poporului nostru, prin credința și evlavie sa nu a încetat să ne dăruiască cu cea mai mare dragoste pe fi neamului nostru și nu am ajuns în situațiile celorlalte popoare, cari sunt în primejdie să se sfârșească prin sterilitate; dar trebuie să știm să păstrăm pe această mamă și pe celele sale sursoare. Astfel tinerele fete din toate clasele societății vor fi instruite în teoria metodelor apărătoare ale datorințelor casnice sau a căror povară din necunoștință femeia cade adeseori descurajată, istovită și doborâtă.

Cu laudă trebuie să relevem, că în clasele ridicate ale societății noastre s-au făcut cele mai frumoase progrese în direcțiunea aceasta, avem școli de menaj și de industrie casnică până la clasa mijlocie a poporului nostru, numai femeia dela sate nu este instruită și ar fi zadarnic, să avem de o parte o cultură rafinată și de altă parte o absolută neștiință, care ne-ar separa cu desăvârșire de poporul nostru.

Astfel trebuie să punem cea mai mare grabă pentru instituirea școlilor sătești de gospodărie promovând totodată și industria casnică, prin ajutorarea noastră, prin legăturile noastre ce vom avea cu femeile dela sate, produsele sale de industrie casnică și produc-

tele gospodărești să fie o meserie, un comerț în mâna țărancii române. Cu cât femeia din popor va fi mai instruită în economia casnică, cu atât se va ridica bunăstarea noastră a tuturor, pentru-că tot ce se adună acolo în talpa țării, se revărsă cu belșug peste întregul popor.

Mai departe avem nelămurită trebuintă a face pretutindeni instituții pentru ocrotirea micilor copii, ai căror părinți alergând după hrana lor zilnică și lașă piardă trușește și sufletește, prin colbul și mocirlele satelor, sau pe pavagile și prin curțile doasnice ale orașelor în prada neajunsurilor și a năpastelor.

Vom cerea cu ajutorarea bisericilor azile pentru scutul zilnic al copiilor, care ne pot servi totodată ca grădini froebeliene, fiind deoparte mai lesne de instituit și din toate punctele de vedere mai preferabile pentru necesitățile poporului nostru dela sate.

Iar ca ținta cea mai înaltă, vom avea realizarea aceluși mare azil, care să adăpostească pe cei mai nenorociți dintre copilași, pe cei mai mașteri de bunurile lumești, pe acei ce sunt cu desăvârșire lipsiți de iubirea părintească, pe copiii orfanii. Este dureros a cunoaște mizeria acestor nefericiți, părăsiți și rămași pe drumuri în mila soarelui și în groaza primejdiilor. În activitatea mea de până acum am avut adesea prilejul a străbate deaproape în durerile, la care este espusă această mică omenime neputincioasă, care nu poate crește, nici ca florile câmpului, nici ca paserile cerului, pentru-că mâni aspre și nemiloase se întind asupra lor, foamă, setea și frigul, înfricoșății argați ai morții, sunt păzitorii lor pe pământ.

Cine să-i apere, ca să nu cadă în curse? Cine să-i apere să nu fie schilodiți la trup și la suflet?

Mama poporului are această datorie, să fie și mama orfanilor, să străngă pe nenorocitele odrasle la sine, și să-i alinte nu numai cu hrana și cu vestiminte, dar și cu dragoste părintească și cu bună învățătură cu cuvântul lui Dzeu.

Vedeți, iubite surori, cât de mult trebuie să ne grăbim a ridica Casa Milostivirii ca să realizăm această capitală misiune imperioasă pentru binele neamului nostru.

Cu cea mai mare prăpă cu mijloace metodice, trebuie să ne străngem obolul nostru dela bogat și sărac, dela mare și mic, dela oraș și dela sat, pentru că tot Românul va ști că această va fi pomana sa cea mai mare și cinstea sa cea mai deosebită de a fi scris în Cartea Milostivirii.

Și vom izbuti iubite surori, pentru că am dovedit că suntem de unitate într'un cuget și într'o simțire, pentru că solidaritatea noastră este atât de pronunțată între fruntașele conducătoare, ca și cum de lungă vreme ar fi fost urzite miile de fire pentru înfriparea noastră.

Izbândă va fi a noastră pentru-că credem și vom putea, iar această credință tare în Dzeu o vom păstra și în viitor, că altcum totceia am clădi ar fi zadarnic, căci am clădi pe nisip. Nu mai așa vom putea concentra voința noastră și numai din sămânțele religiei răsare binele și puterea noastră morală; iar toate ispitele, primejdiile, și toate păcatele de moarte ne-ar birui, dacă nu ne-am înbrăca sufletul în această armură mântuitoare.

Vom izbuti pentru că femeia va trebui să pună toate înșurările sale bu-

ne în serviciul marelui cauze; cu ambițiune, cu nerăbdarea și stăruință istețimea, cu agerimea minții sale, bună-tate, cu rugăciuni și lacrimi va ajunge la scopul său, pentru că femeia prin puterea sa de asimilare se însuflețește și suferă pentru cauza care se dedică.

Iar de greșelile și slăbiciunile vechi, cu care femeia a trebuit să se lărmăze în timpurile de apăsare se va desrobli.

Noi vom crea o eră nouă a cugetării, a judecării și a culturii, potrivită noii epoci de dezvoltare în care trăim. Armele noastre vor fi cinstea, demnitatea, adevărul și dreptatea.

Fără subterfugii, vom avea statornicia și curajul a purta consecințele acțiunilor noastre.

Femeia nu va mai fi o păpușă fără vlagă, care așteaptă să fie alintată și ademenită cu lingușiri și cu daruri, nici o sclavă supusă, care robește și tremură de frica stăpânului său, ci va fi o ființă omenească, care cu judecată deplină în tovarășie cu soțul său, va avea aceleași drepturi de existență, a-aceiași parte de muncă la greul vieții.

Exemplul ce-l vom da noi generațiunii viitoare va fi cea mai sigură chizășie pentru viitor.

De sus până jos vom toarce firul vieții noastre naționale și morale în preajma vremurilor viitoare în mijlocul valorilor străine; vom fi mângăietoarea familiei noastre și vom dăruim mângăierea marelui nostru românesc — vom fi campioane de cultură și stâlpi de credință, pe plaiurile noastre străbune.

Tie, viitoare generațiune, vouă mameilor, române urmașe, vă preparăm această lucrare a viitorului, și v'o încredințăm ca acea legătură sfântă, ca ori cât de negru, de rău și de desnădăjduit va fi ceasul prin care veți trece, să nu o abandonați ci ca eroii și ca martirii, cu suflet cald și entuziasat să vă întărbătați, pentru această lucrare.

Atunci coborârea noastră pe povârnișul repeze al vieții, ne va fi luminată de cele mai purpuri și strălucitoare apusuri, pentru că privind înapoi vă vom vedea pe voi mame române sulind din răspuțeri pe urmele noastre, vă vom vedea ajunse pe culmile brutoare, iar noi în bucurie paradisiacă prin voi vom continua opera noastră începută.

Încheind această cârmă, tine în Dzeu, în încredințările întemeiate, de ne spor și putere pentru lucrarea noastră, încredințate-ne cu zarul tău, ca să fie trănice așezămintele noastre, de ne ajutorul tău, pentru că credem fără șovăire, că precum există un larg de lume fără hotare, așa există și o înțelepciune fără margini o bună-tate și o milostivire imensă și nemărginită, care ești Tu o Doamnă care veghezi asupra noastră a tuturor, sub a cărui ocrotire găsim liniște! Amin!

Sibiu 8 Iunie n.

— Raport special. —

O mare lume de Români și-a dat întâlnire pe azi și zilele următoare, la Congresul „Uniunii“ femeilor române, ce se ține aici. Au venit delegate și delegați și membrii dela cele mai multe Reuniuni de femei, din toate părțile locuite de Români, ca să ia parte la desbaterile Congresului. Mulți reprezentanți, între cari venerabila prezidență a „Uniunii“, d-na M. B. Băulescu și membrele din Brașov ale comitetului, au sosit încă de ieri la Sibiu, ca în înțelegere cu venerabila d-nă Maria Cosma, prezidența harnicei reuniuni a femeilor române din Sibiu, să ia măsurile necesare pentru mersul regulat al ședințelor.

Concertul.

În onoarea oaspeților sosiți eri Reuniunea română de muzică a dat aseară un splendid concert, sub dirigența măestrului d-l Alfred Novak. Soliști au fost excelenții muzicari artiști: d-na Veturia Tritean (soprano), d-l I. Rădulescu (tenor) d-nul Ionel Crișan (bas) și d-ra Lulu Dörschlag-Gärtner (alt). Publicul imens care a umplut sala dela „Gesellschaftshaus“, a aplaudat frenetic și a făcut ovațiuni artiștilor, pentru prestațiunile lor.

Ședința primă.

Azi s'a ținut un serviciu divin în Catedrală. A pontificat Excelența Sa Metropolitul Mețianu, cu mare asistență, iar corul d-lui Popoviciu umplea cu accente dulci spațiul mareț al catedralei, care era tixit de public. La finea serviciului divin Excelența Sa a ținut o cuvântare în care a îndemnat la muncă și la calea binelui și cinstei pe femeile române.

După serviciu reprezentantele Reuniunilor, în frunte cu d-nele M. B. Băulescu și M. Cosma, au făcut o vizită Excelenței Sale la rezidență, l-au salutată și l-au invitat la ședință. Excelența Sa le-a dat binecuvântarea la opera lor, dar a declarat că, deși cu regret, nu poate lua parte la ședință, din cauze sanitare.

Ședința și-a luat începutul la orele 11 din zi, în sala festivă a Muzeului „Asociațiunii“. Marea sală era tixită de public, dame, domni, tinerime, țărani și țărance în admirabilul lor port național.

La masa prezidențială, pe podiu, ocupau loc d-nele: M. B. Băulescu, prezidență, Maria Cosma, vice-prezidență, E. Sabădeanu, E. Dr. Mețianu, Catina Bărsăneanu și Virginia Vlaicu, apoi d-nii Andrei Bărsăneanu, prez. „Asociațiunii“, prof. Dr. Ioan Baciu, secretarul „Uniunii“ și Dr. Ilie Beu, secret. reuniunii femeilor rom. din Sibiu.

Deschiderea ședinței.

D-na Băulescu se ridică și rostește, în ton energic și convingător frumosul discurs, publicat în fruntea raportului. Cuvintele d-nei prezidente au fost ascultate cu mult interes și plăcere și au fost des întrerupte de aplauze. La pasajul final, rostit în fel de rugăciune, publicul s'a ridicat și a făcut o vie manifestație. Încheind, d-na prezidență declară de deschisă ședința.

Salută apoi Reuniunea femeilor române din Sibiu, ca pe ospitala găzduitoare, zicând: „Să trăiască doamna prezidență Maria Cosma. Asemenea salută Reuniunile-surori, reprezentate la Congres aici prin delegatele și delegații lor și în fine pe d-l președinte al „Asociațiunii“ Andrei Bărsăneanu, ca pe

reprezentantul celei mai înalte asociații culturale a noastre.

Discursul doamnei Cosma.

D-na Maria Cosma luând cuvântul a rostit următorul discurs:

Doamnă Prezidență!
Doamnelor și Domnilor!

Uniunea femeilor române din Ungaria, prin hotărârea de-a ținea în Sibiu congresul constituant, a făcut o deosebită cinste Reuniunii femeilor române din loc.

În calitate de prezidență a acestei reuniuni salut cu toată dragostea onor. Comitet al Uniunii și în special pe înțeleapta și zeloasa întemeietoare Maria Băulescu, asemenea și pe onoratele delegate ale reuniunilor din patrie și pe iubitele surori din regat.

Împrejurarea că aproape toate Reuniunile de femei sunt reprezentate aici și viul interes manifestat față de scopurile urmărite de Uniune, sunt cea mai sigură garanție, că o vor sprijini din toate puterile să-și vadă cât mai repede realizat bogatul program.

Din tot sufletul doresc, ca mișcarea pornită cu atâtă zel și dragoste de neam din partea fruntașelor noastre române pentru o acțiune comună și cu un cerc de activitate tot mai larg, să devină tot mai puternică și în curând să roușească a întruni toate femeile națiunii noastre în ideea pentru progres și bunăstare națională.

Exprimându-vă doamnă prezidență sentimentele mele de înaltă admirație pentru lupta ce cu atâtă demnitate o purtați, Vă binevenitez în numele Reuniunii femeilor române din Sibiu și Vă doresc o grabnică și strălucită învingere.

Asemenea fiți binevenite iubitelor surori.

D-na Cosma a fost viu aplaudată.

Alte discursuri.

A mai luat cuvântul d-nul prot. Nic. Togan, care salută „Uniunea“ în numele Reuniunii pentru înfrumusețarea bisericilor gr. cat. din Sibiu, d-l Andrei Bărsăneanu prezidentul „Asociațiunii“ în v-o vorbire avântată arată că nu trebuie — să desvolțăm activitate izolată, bărbăți și femei — ci cu toții împreună, și așa să ridicăm steagul cultural biruitor. D-ra Natalia Pruncu din București vorbește în cuvinte calde pentru unitatea culturală și urează succese mari „Uniunii“.

Oratorii au fost aplaudați viu.

Inchiderea ședinței.

După ce s-au ales comisiunile în număr de patru: pentru examinarea raportului comitetului, pentru cenzurarea socotelilor, înscrierea de membre (reuniuni) nouă și pentru candidarea comitetului — se încheie ședința.

Delegatele și delegații.

S-a constatat, că au trimis delegate și delegați următoarele reuniuni: Reuniunea femeilor rom. pentru înfrumusețarea bisericilor gr. cat. din Hațeg. — Societatea de lectură a femeilor rom. din Turda. — Reuniunea femeilor rom. din comit. Hunedoarei, din Făgăraș și jur (gr. cat.) din Zărnești, din Brașov, Reuniunea văduvelor din

Pe cărările progresului...

— Producțiunea elevilor dela școlile centrale primare din Brașov. —

De sîna întă de Rusali a avut loc și de astă dată producțiunea școlară aranjată de corpul învățătoresc din Brașov cu elevii școlii primare centrale din loc. — Obiectul de-a da în fiecare an, la Rusali câte o astfel de serbare, obiceiul isvoră dintr'un conștințiu simț de datorință împlinită ni-l prezintă pe învățătorii brașoveni cu totul într'o altă perspectivă, decât aceea, prin care obișnuim să cunoaștem învățătorimea românească în general.

Toată cinstea o rezervăm escepțiilor, dar la noi s'a făcut atât de puțin pe terenul pedagogic popular, — ca să zicem așa — iar ceea ce s'a lucrat, s'a lucrat fără nici un sistem așa numai la întâmplare, dintr'o schimtare momentară de inițiativă capricioasă, astfel că vrând-nevrând trebuia să ne mulțumim cu constatarea sceptică de un fatalism indic, că „nimic nu s'a făcut, din ce s'a făcut.“

La Brașov însă s'a pus bază unui început bun. — Progresele succesive observate în cești câțiva ani dovedesc, că bună e sămânța, bun e pământul în care a fost sămănată și harnicii și pricepătorii sunt sămăntătorii.

Producțiunea micilor elevi, ținută la ansamblul unei prestații de adulți a decurs între murmurale de plăcere sincere, spontană și lipsită de ori ce

convenționalism a publicului asistent. — Desigur, că l'a predispus mult spre această seninătate sufletească întonarea drăgălașă a „îmnelui ocașional“, pe care l'a executat corul școlar sub conducerea pricepută și competentă a simpaticului conducător d. Stoicovici. — Disciplina cu care a cântat drăgălașul cor acest imn, seninătatea juvenilă reliefată cu simț în acordurile line ale bucșii „în fund pe cer albastru“ și patriotismul în înțelesul strict etic redat cu temperament în cântecul din urmă „Sună buclumul de-alarmă“, ne-au arătat și cu această ocazie intenția nobilă în drumul succesului, dragostea de muncă și carieră, precum și bunul simț al d-lui învățător Stoicovici. —

La nivel au fost ținută și partea declamatorie-teatrală a producției. A plăcut, ba a impus chiar prezența de spirit, dicția regulată și corectitatea prezintării în general a micilor diletanți. Căci nu cred, că e lucru de tot ușor să ia un copil de opt-nouă ani să-l faci să deuteze înaintea unei săli tixită de lume impunându-i rezervele unui adult și la urmă el totuși, să nu înceapă — să plângă.

Micii noștri „artiști“ însă, — declamatorii și actorii s'au ținut brav. Elevul din clasa III A.) Mircea Rășnoaveanu a fost de-a dreptul fermecător declamând cu mult curaj în uniformă de dorobanț, cu arma la pieior poezia bine aleasă alui C. I. Iustin, „Micul Ostaș“. Nu mai puțin au plăcut elevii și elevele: Remus Popescu cl. I, Anuța

Handrea cl. II A.) Horea Sima cl. II A.) Elisabeta Pricu cl. III B.) Ovid Popovici cl. III, Manole Marian cl. V, și Gheorghe (în program „George...“) Stoian. Toți aceștia s'au achitat drăguț de roluri declamând frumos fiecare câte-o poezie făcând astfel cinstite iubitelor lor d-ni învățători.

Punctele mai grele nițel din program au fost cele două piese de teatru pentru școlari „Răsplata“ de C. von Langen loc. de d. Candid Mușlea și „Capra cu trei iezi“ compusă pentru scenă după povestea cu același nume alui Creangă de d. Radu Pricu. Pe lângă o montare simplă dar corectă au fost preluate cu succes de către elevele și elevii: Paraschiva Cliepa cl. V. Elena Ogea cl. V, Eufrosina Furnică cl. III B.) și Dumitru Cârstea cl. III B.) în „Răsplata“, apoi Victoria Gonția cl. IV, Elisaveta Pricu cl. III B.) Alex. Nicolescu cl. IV, Ovid Popoviciu cl. IV, și Dumitru Zamfir cl. VI, în „Capra cu trei iezi“. A impus plăcerea vădită, dacăm putea zice pasionată, cu care au jucat elevii în „Răsplata“. Nici o urmă de oboseală nu arată, că piesa a fost destul de lungușoară pentru ei.

Și acum — ocașional — fie-ne permis să deschidem aci o mică paranteză. Anticipăm însă, că această paranteză nu va soădea nimic din prestigiul stabilit deja în cercurile pedagogice a dlui Radu Pricu, care accentuăm își are și d-sa partea leului în succesul acestei producțiuni. Povestea dramatică însă — e vorba de „Capra cu trei iezi“ — trebuia mai cizelată nițel și

vărsat în ea mai multă acțiune. Unele scene prea lungi de ex. istorisirea caprei, cum are să-și rădbune asupra lupului etc, mai dialogate, căci — după cum o știe și dsa bine, ca bun pedagog, — scenele prea lungi obosesc mintea micului elev, a cărui atențiune mai e împărțită și între publicul mare, cu care nu e obișnuit, și urmărirea rolului, ce i s'a încredințat. Revidindu-o apoi și împrumutându-i din talentul și experiența dsale o oare-care mai mare doză de vivacitate — într'o măsură potrivită — bineînțeles — suntem siguri, că d. Pricu ni va da o piesă de o originalitate mai pronunțată și bună, care va ține loc de frunte în repertoriul viitoarelor producții teatrale ce se vor da ca elevii dela școlile primare românești.

O surpriză, deși așteptată; dar o surpriză, și încă foarte plăcută i-a făcut-o publicului apariția feerică a drăgălașelor dansatoare. Într'un grup plin de toată poezia apar elevele: Paraschiva Urez cl. II, Dorica Voina și Cornelia Rășnoaveanu cl. III B.), Victoria Gonția, Maria Pitig, Maria Brencl, Ecaterina Jalea cl. IV, Elena Ogea, Paraschiva Cliepa, Ecaterina Tănt, Elena Bidu, Elena Pulpă, Elena Grindu, Paraschiva Ionescu și Elena Mitoc cl. V—VI conduse abil și grațios de d-soara Eugenia Lunca, toate în pitorescul costum românesc. Elevele dansează cu o grație de domnișoare maric frumosele jocuri „Banul Măricine“ și „Hora Săsaic“. Acesta a fost punctul ultim și — deși în privința succesului aproape nu poate fi vorba de comparație între diferitele

puncte din program — doar' cel mai bine primit....

...pentru-că aici s'a făcut o descoperire, pe care o destănuiesc mulțumit:

Corpul învățătoresc dela școlile primare din Brașov nu s'a mărginit a da elevilor și elevelor numai cultura recerută intelectuală, ori cum s'ar zice, vulgo: „să-i sature de carte, ci s'a năzuit să le dea și o oarecare creștere socială, bineînțeles în cadrele strict pedagogice....

Acompaniamentul la pian l'a susținut cu temperament și pricepere doamna Elena Voina sub controlul discret și simpatic al învățătorului Oancea, un priceput cântăreț, pianist și dirigent de coruri, despre care mi-s'a șoptit că are frumoase perspective în cercul muzical al celor inițiați....

Și-acum un episod, dacă nu interesant, dar își va avea — cred — și ei noima lui.

Gustam parfumul de vioară din atmosfera de o neprefăcută drăgălașie a scenei, pe care se dansa; privirile îmi fugeau răslețe de pe fețele inteligente ale micuțelor dansatoare la minunatele costume românești, cari le împodobiau.... și mă simțeam așa de bine... De-odată aud, că mă agrăește cineva. Mă 'ntorc. — D-le X, d. Y. mi-a spus, că Dta faci raportul la „Gazetă“....

— Da,

— ...te rog pune și asta, că ar fi fost mult mai frumos și impunător, dacă întregă asistența de dame se

ȘTIRI.

— 27 Mai 1914.

Succesul operei „Marioara“.

pecte, ofițerii olandezi au operat Sâmbătă sară o perchiție în acea casă, unde au arestat pe colonelul italian Muricchio, pe profesorul italian Chignio și au confiscat multe hârtii compromițătoare.

La intervenția ministrului italian Aliotti cei arestați au fost eliberați mai târziu. A doua zi prim-ministrul Thurkan-pașa s'a prezentat la legătuina italiană exprimând regretele sale pentru arestarea operată. Probabil, că acest incident italo-albanez va mai avea încă urmări.

Știrile mai nouă spun, că tratativele cu Albanezii s'au reluat din nou. Principele Wilhelm ar fi primit telegramme dela împăratul Wilhelm și regele Carol, ca să nu părăsească Durazzo.

Ziarul „Lokal Anzeiger“ i se comunică din Paris următoarele:

Știri din Rusia anunță că se vorbește acolo de candidatura generalului rus Louis Bonaparte, fratele prințului Victor Napoleon, la tronul Albaniei.

In jurul disolvării
adunării dela Alba-Iulia.Declarațiunile d-lor Dr. T.
Mihali și Dr. I. Maniu.

In ziarele din Budapesta și Viena au apărut următoarele declarațiuni ale d-lor Dr. Mihali și Dr. I. Maniu în chestia disolvării volnice a adunării dela Alba-Iulia:

D-I Dr. T. Mihali

declară următoarele:
«Noulle atacuri nemotivate ale pressei maghiare contra partidului nostru și contra poporului român ne ating foarte dureros.

Intr'adevăr nu pot înțelege ce folos poate avea presa maghiară, prin faptul ca relațiunile încordate dintre români și unguri să se agraveze până la extrem. Orice politician conștient, trebuie să fie convins că românii și ungurii în lupta grea pentru existența națională supt nevoiți să recurgă la ajutorul reciproc. Dacă este adevărat lucrul acesta, — atunci întreb, cui aduce serviciul presa maghiară atunci, când caută să provoace ură între cele două națiuni. Ca să nu mă refer la alte împrejurări, aduc drept exemplu adunarea națională din Alba Iulia, care a fost disolvată în mod ilegal și brutal. Autoritățile, fără a ne aviza prealabil, au disolvat o adunare la care au asistat 8000 cetățeni pașnici, și această mulțime neputându-se împărășia în câteva minute, jandarmii au început să facă uz de patul puștii.

Întreb, că făcând excepție de interese de partid și ținând seamă numai de principiile umanitare, oare se pot permite asemenea acte brutale?

Oare în asemenea împrejurări, presa maghiară n'ar fi trebuit să ia atitudine și să critice cu asprime aceste procedee ilegale și brutale? — căci fără îndoială, aci n'a fost atinsă numai adunarea dela Alba-Iulia, ci și libertatea cetățenilor.

Nu se gândesc oare ziaristii unguri că asemenea acte ilegale și brutale se pot exercita și față de partidele maghiare din opoziție? Hodie mihi, cras tibi.

D-I Dr. Iuliu Maniu

declară următoarele:

Aurel Vlad n'a rostit la adunare frazele citate de ministrul de interne. Reprezentanții autorităților, delegați a asista la adunare, n'au făcut nici o obiecție la discursul lui Vlad.

Primarul și ofițerii de poliție, cari au disolvat adunarea, nici n'au asistat la acea adunare. Primarul, contrar dispozițiunii prefectului poliției și ordonanței disolvare fără a anunța aceasta în mod prealabil. Rezultă deci că s'a procedat în mod ilegal.

Cu privire la arborarea tricolorului la catedrala din Blaj, se poate constata că acel tricolor nu reprezintă culorile tricolorului României, ci culorile istorice ale principatului Transilvaniei.

Seminaristii din Blaj n'au organizat nici o demonstrație.

Jandarmii au procedat în mod așa de brutal, în cât s'au plâns contra lor nu numai particularii ci și autoritățile comunale.

Toate ziarele vieneze apreciază și se ocupă în lungi folioletoane cu succesul strălucit reputat Sâmbătă seara de opera românească »Marioara«, reprezentată la »Opera populară« din Viena. Se știe că libretul piesei este de Carmen Sylva, iar muzica de Cosmovici și Smeydler.

Ziarele remarcă atât dibăcia cu care regina-autoare a țesut textul dramei cât și succesul compozițiilor, cari prin întrebuintarea doinelor și motivelor populare românești au făcut publicul vienez să primească cu un deosebit entuziasm aceasta operă românească.

»N. Fr. Pr.«, »Tagblatt«, »D. Volksblatt« și »Reichspost« declară că textul e fermecător. Această operă a unei poete adevărate, care cunoaște și teatrul, este uimitoare pentru o regină.
»N. Fr. Presse« scrie: Carmen Sylva a înflorit cu subtilități poetice elementul legendei populare românești și cu o fericită îndemănare a scos dramatismul operei din lumea basmelor, prezentându-ne pe scenă oameni vii. Un farmec deosebit împrăștie minunații bogata limbă a florilor, în care se oglindesc marile calități poetice ale poetei ce ocupă tronul țării românești.

Tot din prilejul reprezentării operei »Marioara« ziarul »Die Zeit« face câteva reflexiuni asupra mișcării artistice românești, arătând că succesele artei românești sunt prea puțin — și nu după cum ar merita — cunoscute de străinătate.

»Arțiștii români — scrie acest ziar — nu se pot mândri ca ceilalți (ai marilor națiuni) că sunt urmăriți de străinătate cu interes și căldură. S'a citit numai ceva din Bolintineanu și Eminescu și se mai știe că la expoziția de pictură care a avut loc anul trecut la Munchen pictorii români au prezentat lucruri foarte frumoase. Se mai cunoaște încă muzica creatoare a lui Dima apoi vestitul D. Popovici-Beyreuth, un artist cu însușiri muzicale și foarte inteligent în care a găsit o interpretare nelitrată muzica lui Wagner; apoi violonistul Florescu și pianistul Dumitrescu nu mai sunt trecuți cu vederea în străinătate. Acest sir de nume și succese e un motiv mai mult de acuzare decât scuze, ce se arată slabul interes a producției artistice din România. Eri am avut prilejul să asculțăm o operă românească și un teatru cinstit a primit cu mare entuziasm această operă«.

După ce arată subiectul operei, »Die Zeit« încheie spunând că muzica acestei opere e fermecătoare mai ales acolo unde ia un colorit național. Tonul românesc constituie un amalgam interesant în această operă.

La reprezentarea operei, sala a fost tixită de public român și strein, la aplauzele furtunoase ale căruia dl. Cosmovici a apărut la rampă după actul II și III, mulțumind pentru calda primire ce i s'a făcut.

Pentru a doua zi afișele »Operei populare« au anunțat »Fântâna Blanduziei« a lui Alexandri, cu muzica de Cosmovici.

Sărbătorirea dlui A. D. Xenopol — amănăta. Deoarece ziua de 1 Iunie. v. pe când se fixase serbarea în onoarea dlui A. D. Xenopol, este tocmai aceea în care țarul Rusiei va vizita România, și astfel dl ministru I. G. Duca și alte personalități vor trebui să fie pe acea zi la Constanța, sărbătorirea dlui Xenopol s-a amănătat pe toamnă.

† Pompiliu Eliade. Sâmbătă înainte de prânz a încetat din viață, în București, profesorul universitar, fost director general al teatrelor și fost deputat Pompiliu Eliade. Decedatul, unul din dascălii cari au muncit mai mult pentru răspândirea culturii franceze în țara românească, pe lângă cultura sa serioasă, era un spirit disciplinat și eminent pedagog. A scris câteva lucrări interesante asupra literaturii franceze; ca director al Teatrului Național a adus reale foloase acestei instituții, iar ca profesor a ilustrat în mod demn până în ultimul timp catedra ce i s'a acordat la facultatea de litere.

Frații Gerowski — au șters'o. — Frații Gerowski, a căror nume l-a făcut contele Tisza atât de actual, implicați în procesul monstru de trădare de patrie, calibru rutean, se aflau în arest preventiv în Cernăuți. Venindu-le însă la cunoștință, că pertractările s'au amănătat până la toamnă, li-s'a urât pe șemne să stea închiși peste vară și și-au pus de gând să facă în luna de vară o excursie de plăcere în Rusia chiar și fără voia agerilor împărțitori de dreptate austro-ungari. Plânșuri și făcut. S'au înțeles cu temnicerul Nepi, rus și el și în ziua de Rusaliu pe la amiază au ieșit travestiți frumuseși —

p'aici și drumul. — Poliția desperată a deținut pe mama fugărilor și pe soția celui mai tânăr. Până acum însă nici poveste de reclamarea personală ale acestor sume amănături, astfel, că — pare-ni-se — abila poliție austro-ungară poate fiuiera în dragă voie — a pagubă. —

Despre monumentul lui Aurel Vlaicu la Iași ni-se scrie, că s'a stabilit în mod definitiv ca acest monument al regretatului aviator să fie ridicat la Cetățuia în partea dinspre calea ferată. I. P. S. Mitropolitul Pimen și-a exprimat dorința ca ridicarea monumentului să fie cât mai repede fapt împlinit.

Despre sângeroasa dramă din Nagyócsány, amintită în numărul trecut, se mai comunică, că nebulul Tomsic, silit de foame, s'a predat autorităților. După ce de Vineri dimineața până Sâmbătă la prânz nebulul a tras peste o sută de focuri asupra mulțimei care se adunase în jurul turnului, unde se refugiase, Tomsic a fălăit o batistă albă în semn că se predă. De oarece se temea însă că va fi linșat de mulțime, a cerut să i se garanteze viața. Preotul bisericii, care a fost chemat acolo, a trebuit să jure pe onoare că nu va fi atins. Atunci nebulul a aruncat jos armele și s'a coborât. A fost dus apoi la poliție sub pază.

În timpul baricadării sale în turn nebulul a rănit cu gloanțe de pușcă peste 10 persoane, după ce mai înainte ucisese pe părinții amantului sale și rănisese grav pe fida și pe un servitor al acestora.

Știri mărunte. Exploratorul Kesley, pe când străbătea nordul Africii cu automobilul, a fost atacat de un leopard, care i-a sfâșiat un picior. Supunându-se la operație, exploratorul a murit.

Din Paris se anunță: La Cezanne a explodat un balon, răniind 50 persoane dintre spectatori.

Aviz. D-l deputat Dr. Nicolae Șerban caută pentru cancelaria sa din Făgăraș un candidat de avocat cu practică. Condiții favorabile. 6—7

Din Brașov și Țara-Bârsei.

Serbare religioasă. Miercuri, în ziua Sfinților Constantin și Elena, preoții aparținători cercului religios I Brașov, în frunte cu P. O. D. protopresbiter Dr. Vasile Ștefău, au servit în sobor în biserica din comuna Stupini. După sfta liturgie, celebrată de parohul local Ioan Maximilian, în biserica înțesată de parohieni, s'a făcut serviciul hramului bisericii. Cu această ocazie părintele Vasile Meref a rostit o frumoasă și potrivită predică, despre dragostea creștinească, arătând roadele ce le aduce această dragoste, relele cari le aduce cu sine ura și dușmănia, sibiului patimile acestea urâte și îndemnând pe credincioșii la adevărata dragoste creștinească. S'a făcut apoi înconjurarea bisericii. Era o privescție impunătoare să vezi, cu toată ploaia ce curgea fără întrerupere și cu tot vântul, preoții în ornate și poporul numeros în haine de sărbătoare, înconjurând sfântul locaș. Terminându-se actul acesta, s'au făcut, la morminte, pomnirea a doi ctitori ai bisericii, apoi după ce poporul a intrat în biserică, s'a făcut parastasul obișnuit pentru ctitorii bisericii. Ca încheiere, și înainte de miruire, părintele protopop, adresându-se poporului; în cuvinte pătrunzătoare și înțelepte, a arătat rostul grupurilor religioase și a îndemnat pe oameni să țină cu sfințenie la comorile sfințe ale noastre, lăsate moștenire de înaintași și să ajute biserica și școala.

La 1 p. m. oamenii, însuflețiți de impunătorul serviciu și de cuvintele calde ale părintelui protopop, s'au deparțat pe la casele lor, iar preoții din grup au luat parte la masa ospitalieră dată în casa venerabilei matroane d-na Elena Maximilian, de unde s'a trimis P. S. S. d-lui arhiepiscop și metropolit Mețianu o telegramă prin care preoții cercului religios din Brașov, și-au exprimat capul bisericii gr. or. române devotamentul lor neștrămutat.

Reprezentanța orașului Brașov va ținea mâne, Mercuri, o adunare, la a cărei ordine sunt între altele: alegerea locțiitorului de primar, alegerea unui senator, a unui prim-comtabil și a unui jude comunal, precum și ocuparea locurilor, cari prin alegerea funcționarilor mai sus amintiți vor deveni vacante.

Să sperăm, că membrii români ai conziliului comuna se vor prezenta în numărul recerut de importanța obiectelor, la ședința de mâne.

Examen de arhivar. Profesorul Fritz Schuster a depus în oficiul arhivei statului r. u. în Budapesta examenul de arhivar prescriis de lege. (1—1)

»Urania-Kino«. Miercuri în 10 Iunie la 1/4, 6 și 8 oare. Program Henry Porten: »Pathé Journal«; »Inimă ruptă« (dramă în 2 acte); »Fracul« (umor); »In jurul Romei« (colorat, după natură);

»Drumurile vieții« (dramă în 4 acte). În rolul principal Henry Porten; »The troupe Avilo« (varieté); »Max ca servitor« (umor cu Max Linder).

Reprezentățiunea viitoare: Duminică în 14 Iunie la 1/2, 6 și 8 oare.

In atențiunea comersanților
și meseriașilor români.

— Un apel. —

Atragem deosebita atențiunea a cercurilor comersanților și meseriașilor noștri asupra următorului apel:

Comitetul cercual al despărțământului Siget al »Asociațiunii« în ședința ținută la 4 Iunie a. c. în deplina cunoștință a rolului industriei și comerțului în organizarea economică și socială a unui popor și văzând lipsa totală de meseriași și comersanți Români în întregul comitat al Maramurășului, înțelegând schimbarea vremilor, când nobilii urmași ai lui Dragoș Vodă erau singuri stăpâni pe acesteia plaiuri, iar azi în urma înmulțirii numerice îmbrucătoare (peste 90.000) în urma împrejurărilor vitrege din ce în ce mai mult amenințați de o soartă și mai grea, și-a luat în program a pune baza unei dezvoltări în această direcție prin creșterea de meseriași și industriași.

Comitetul dreptăcea se adresează tuturor meseriașilor, industriașilor români de inimă cu cererea, ca să i se deie posibilitatea de a plasa cât de mulți băieți în orice ram industrial-comercial asigurându-și astfel recunoștința neamului întreg.

Comitetul totodată face cunoscut, că deja are prenotăți peste 50 băieți de diferită vârstă cari în tot momentul pot pleca.

Este a se adresa d-nului avocat Dr. Ion de Kovats în Siget (Maramarosșiget).

Pentru comitet:

Dr. Chindriș Dr. Ion de Covaci
director. secretar.

NB. Toate foile noastre sunt rugate a publica acest apel.

Cărți și reviste.

A apărut:

1. Alfr. Suro, In templul adevărului, com. într'un act, trad. de Horia Petra-Petrescu, Brașov, 1914, (50 bani cu porto).

2. Indemnuri, broșuri volante, redactate de Horia-Petra-Petrescu, Broșura I. Editura Ioan I. Ciurcu, Brașov, 1914, (40 bani).

— Zilele trecute am primit la redacție un nou volum al dlui profesor G. Popa Lisseanu: Cetății și orașe greco-romane în noul teritoriu. Lucrarea dlui G. Popa Lisseanu a apărut în biblioteca Casei școalelor și este o complectare a studiului monografiei ce a făcut, anul trecut asupra Dârstorului Sillistra.

Di G. Popa Lisseanu găsește în noul teritoriu al Dobrogei nouă orașe greco-romane, pe cari caută să le identifice, studiind izvoarele istorice și monumentele antice, cu anumite localități din Dobrogea.

În prezentul volum al eruditului profesor bucureștean găsim deasemenea numeroase date importante asupra trecutului ouului teritoriu românesc.

ULTIME ȘTIRI.

Roma, 9 Mai. După o întrunire publică a partidelor extreme la Ancona, vreo 300 de demonstrații, printre cari erau câțiva anarhiști, au avut o încăierare cu carabinieri. Demonstrații au început să arunce pietre. Forța publică a fost silită să se apere cu arme. Doi dintre demonstrații au fost omorâți și mai mulți au rămas răniți.

București, 9 Iunie. La alegerile în colegiul II. Senat au reușit 43 liberali, 3 conservatori, 1 conșervator democrat și 3 independenți. Sunt 2 balotagii: la Prahova și Romanai.

Durazzo, 9 Mai. Nelntelegerile dintre răsculați continuă a crește. Se afirmă că la Tirana răsculații divizați în tabere luptă unii contra altora.

Proprietar:

Tip. A. Mureșianu: Braviso & Comp

Redactor responsabil:

Ioan Brolea.

Brașov, Reununea femellor din Brașov-vechii și din Blaj, Reununea femellor rom. gr. cat. din Făgăraș și jur pentru ajutorarea învățământului, Reununea femellor rom. din Hunedoara, din Abrud și Gherla, Reununea femellor rom. gr. or. din Făgăraș și jur, Reununea femellor române din comit. Târnavei-mici, Reununea femellor rom. gr. or. din Feldioara, a femellor gr. cat. din Zlatna, Reununea femellor rom. din Bistrița, Arad, Cluj, Mercurea, Medias și jur, din Turnișor, din Săliște și din Sibliu, Reununea femellor pentru înfrumusețarea bisericii gr. or. din Sibliu (suburbul Iosefin și a bisericii gr. cat. tot de acolo.

Delegate și delegați din România:
Din București: d-na Maria I. Glovovanu, d-na Arstia Dissescu, d-na Maria Predean, d-na Maria Mareș, d-na Petrescu, d-șoara Ana Manoil, d-na Maria Demetriad, d-na Elvira Simon și d-șoara Natalia Pruncu.

Din Iași: d-șoara Eleonora Stratiulescu, d-na Anetia Dr. Socor, d-na Elena Meissner, d-na Ana Metter, părintele protoereu Țiușora și prof. universitar Dr. I. Ursu.

Depeșele de felicitare.

S'au trimis și s'au cedit în ședință următoarele depeșe:

Ileanda. Salut cu dragoste de soră adunarea Ununei Femellor Române, dorind existență îndelungată, spor și deplină reușită pe toate terenele vieții noastre naționale. Bunul Dumnezeu să vă încoroneze munca cu succes.

Eleftera Dr. Mihali.

Turnu-Severin. Școala normală din Severin salută Congresul Femellor Române urându-i izbândă deplină întru împlinirea idealului propus! Ural

Directorul școlai Borgovan.

Blaj. Salut cu însuflețire primul Congres al marel nostru Uniuil! Dumnezeu cel prea bun și geniul neamului vegheze asupra viitorului Uniuiei.

Elena Dr. Pop, Dr. Maniu.

America. Aurora Illinois. Reununea înflorească, Orfanii români să-i crească.

Preotul Ioan Pop.

Caransebeș. Cornellelor, Veturilor și Elenelor întru înfruntarea Congres spre a depune cel mai de valoare prinos pe altarul culturii pentru prosperarea neamului, urează splendidă izbândă.

Protopopul Andrei Ghidlu.

Deva. Salut cu însuflețire Ununea Femellor Române și îi doresc ca cauza culturii române să fie dusă la izbândă.

Lucreția de Costa Nicoară.

Pestszentlőrincz. Salut întrunirea sorioarelor.

Inginer Noaghia, Budapesta.

Brașov. Doresc din inimă succese

Horia Petra-Petrescu.

Situația în Albania. Alataeri s'a întâmplat în Durazzo un caz caracteristic pentru »înțelegerea și încrederea reciprocă« ce există între reprezentanții Puterilor mari. În urma unui schimb de semnale optice observate de câțiva vreme între o casă locuită de italieni și o casă situată la Rastbul, pe teritoriul insurgenților, precum și în urma altor simptome sus-

prezenta în mărețul nostru costum național... Mă uit cu atenție: înaintea mea stătea figura marțială a unuia dintre vechii gentlemani ai Brașovului românesc... Probabil să-mi reconcentrez atenția spre scenă, dar nu știu cum îmi stăteau tot în gând cuvintele rigide, spuse pe un ton milităresc și începui a mă gândi ce frumos ar fi fost, să fi fost așa...

Rezum și încheiu. Producțiunea a fost de un succes real. Sprijin moral a avut; sala era tixită de lume. Dintre dnii profesori de liceu și-au dat sprijinul moral frumoasei manifestații d.d. N. Sulică, G. Chelariu, D. Lupan și V. Micula și alți d-ni, cari mi-au scăpat poate cu vederea.

Întreg publicul a rămas mulțumit felicitând pe bravul corp învățătoresc dimpreună cu harnicii lui directori.

Termin cu observarea, că ar fi de dorit, ca astfel de producțiuni să se dea mai ales cu ocaziunea conferințelor învățătoresci tractuale ori generale. Ar fi o plăcută distracție cu un efect real educativ, și sunt sigur, că s'ar ajunge mai bine scopul urmărit decât prin ținerea alor cincisprezece disertații, cari și așa la urma urmei se reduc de cele mai multe ori la biografia cutărui și cutărui pedagog...

Laur. P.-Halmăgel.

